

Kas sa lapsest hoolid?

Soov teada saada, näha koolkodude elu- ja töökorraldust viis meid, Võrumaa lastekaitsetöötajaid (Ermine Ludvik — Vastseliina Sanatoorne Internaatkool, Elmine Sermat — Võru 1. Põhikool, Rita Alas — politseiprefektuur ja logopeed Silvi Timpka, Tiit Reiman — hariduskoondis, Soomemaale rootsi õppekeelega õppekasvatusasutustes).

Miks on Soomes olemas kümme koolkodu ja miks kuulatakse neile noorukitele, kes 14.—17. eluaastani on läinud iseenda, oma vanemate ja pedagoogidega pahuksisse, nii palju raha, 1000 marka päevas ühe lapse kohta — kõigest sellest saime tõlgi Eha Tammo vahendusel teada kohapeal Lagmansgårdeni ja Vuorelani koolkodus.

Veidi lähemalt koolkodu sisulisest tööst. Põhinõudeks on laste mõjustamine osavõtlikkuse kaudu ja elamine pedagoogikaharu järgi, mille võttesõnaks on vastutus. Laps, kes pärineb halvasti toimivast kodust, käitub tihti ka koolis halvasti. Sel juhul peaks kool olema talle varjupaik, kus ta tunneks end hinnatuna, saaks abi piiride leidmisel-hoidmisel ja õpiks olema selline, et meeldiks ka teistele. Sellises koolis peavad töötama head pedagoogid. Kui aga puudub ka koolipoolne tugi ja innustus keerulises olukorras toimetulekuks, kui õpilane tunnetab, et keegi

temast ei hooli, loobub ta elust kodus, õppetööst koolis ja asub elama „oma elu”. Koolkodud ongi selleks loodud, et päästa noorukeid, kel on suhtlemisraskusi ning kes ei soovi ega suuda elada koos vanematega.

Lagmansgårdeni koolkodus on 14 õpilast. Enam kui 30 töötajat aitab seal korraldada nende elu. Täiskasvanuid on seetõttu rohkesti, et lapsed teevad tööd väikestes alarühmades, abimajapidamises. On palju häid muljeid heatahtlikest, sõbralikest õpetajatest, kasvatajatest, kelle osavõtlikkus on loonud noorukitele turvatunde. Üheks selliseks inimeseks on õpetaja Marja, kes oma sõbralikkusega soojendab ümbritsevat. Ta püüab õpilaste hulgas olla kõikjal, mitte ainult ainetundides.

Oma pedagoogilises raviprogrammis on täiskasvanud püüdnud õpilastele selgeks teha, et nende elu eest ei saa keegi teine vastutada. Järelikult võivad nad, lapsed, oma elu ainult ise muuta. Õnnestumine võib järgneda üksnes sel juhul, kui õpetajad ja õpilased on tunnete kaudu üksteisega seotud. Omavaheeline usaldustunne ongi saavutuste alus. Koolkodudes on headeks usaldusinimesteks psühhiaater ja direktor, kes on psühholoogidiplomiga. Osavõtlikkust ja usaldust väljendasid täiskasvanud mitut moodi: üks meetoditest on õpilase ärateenitud kiitus.

Kaks venda, 15- ja 16aastane, elasid koos hooldajaga 3toalises kõigi mugavustega korteris, kus aeg-ajalt käis külas nende poiste ema. Korteri oli valla üüritud, et laste ettevalmistust eluks paremini korraldada. Ema-hooldaja-kool-kodu on tänu tihedale koostööle parim variant, sest nii võib ühiskond täisväärtusliku kodaniku tagasi saada. Tema töösse- ja ellusuhtumise kujuneb õiges suunas.

Kätte jõuab aeg, mil nooruk lahkub koolkodust. Aasta enne seda elab ta omaette korteris. Nii valmistatakse teda ette iseseisvaks eluks.

Soomemaa lapsed on selles mõttes küll õnnelikus olukorras, sest nendega tegeldakse ju ühiskonna edasise arengu nimel.

Selline koolkodude süsteem toimib alates 1902. aastast. Selle aja jooksul on tasapisi tehtud korrektiive töökorralduses ja pidevalt vähendatud koolkodusse suunatud noorukite arvu. 1986. a. toimus viimane muutus, mis seadis ülesandeks elule tagasi anda täisväärtuslikke noori inimesi.

Ehk hakkame ka meie mõtlema selle üle, kuhu oma abivajajad paigutada?

TIIT REIMAN,
hariduskoondise nõunik